

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการแสวงหาข่าวสาร ความพึงพอใจในข่าวสาร และสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายถิ่นของคนชนบทในชุมชนแออัดของกรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยดำเนินการต่างๆ ตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ผู้ย้ายถิ่นจากต่างจังหวัดที่เข้ามาอาศัยในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานครทั้งหมด

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากจำนวนผู้ย้ายถิ่นจากต่างจังหวัดเข้ามาอาศัยในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนมากมายซึ่งกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้ และจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนหนึ่งของผู้ย้ายถิ่นจากต่างจังหวัดที่เข้ามาอาศัยในกรุงเทพมหานคร จะอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มในสถานที่ที่เรียกว่า ชุมชนแออัด ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้อาศัยในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร¹ สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีเปิดตารางของ Taro Yamane (อ้างถึงใน วิเชียร เกตุสิงห์, 2537:29) โดยมีระดับความคลาด

¹ จากการสำรวจข้อมูลชุมชนกรุงเทพมหานคร โดยสำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนกันยายน 2537 พบว่ามีจำนวนประชากร 518,628 คน

เคลื่อนในการประมาณค่าที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95.5% จากจำนวนประชากรเกินกว่า 100,000 คนขึ้นไป จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม โดยยึดหลักการแบ่งชุมชนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่
  - 1.1 พื้นที่กลุ่มวังหลวง มี 9 เขต ได้แก่ เขตพญาไท บางซื่อ ดุสิต ป้อมปราบศัตรูพ่าย ราชเทวี ปทุมวัน พระนคร สัมพันธวงศ์ และบางรัก
  - 1.2 พื้นที่กลุ่มเจ้าพระยา มี 10 เขต ได้แก่ เขตสาทร พระโขนง คลองเตย ห้วยขวาง บางคอแหลม ยานนาวา ประเวศ สวนหลวง ดินแดง และคลองเตยสาขา 1
  - 1.3 พื้นที่กลุ่มบูรพา มี 9 เขต ได้แก่ เขตบางเขน ลาดกระบัง บึงกุ่ม บางกะปิ มีนบุรี หนองจอก ดอนเมือง จตุจักร และลาดพร้าว
  - 1.4 พื้นที่กลุ่มธนบุรี มี 12 เขต ได้แก่ เขตภาษีเจริญ บางขุนเทียน ราษฎร์บูรณะ ดลิ่งชัน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ บางพลัด หนองแขม จอมทอง คลองสาน ธนบุรี และภาษีเจริญสาขา 1

และกำหนดจำนวนตัวอย่างจากพื้นที่ทั้ง 4 กลุ่มพื้นที่ รวมจำนวน 400 คน

2. สุ่มเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) เลือกมา 1 เขต จากแต่ละกลุ่มพื้นที่ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก จะได้ 4 เขต และกำหนดจำนวนตัวอย่างของเขต โดยคิดตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละเขต ดังนี้

เขต	ประชากรในชุมชน	สัดส่วน	จำนวนตัวอย่าง
พระนคร	10,277	2	80
ห้วยขวาง	17,470	3	120
จตุจักร	21,214	4	160
บางขุนเทียน	4,375	1	40
รวม	53,340		400

3. สุ่มเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) เลือกชุมชนแออัดมาเขตละ 2 ชุมชน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากและเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชุมชน จะได้ 8 ชุมชน และกำหนดจำนวนตัวอย่างของชุมชนโดยคิดตามสัดส่วนประชากรในแต่ละชุมชน ดังนี้

ชุมชน	จำนวนประชากร	สัดส่วน	จำนวนตัวอย่าง
<u>1.เขตพระนคร</u>			
1.1ชุมชนวัดสังเวช	750	7	56
1.2ชุมชนท่าวัง	<u>252</u>	3	<u>24</u>
รวม	1,002		80
<u>2.เขตห้วยขวาง</u>			
2.1ชุมชนลาดพร้าว 45	1,500	7	84
2.2ชุมชนบึงพระราม9 พัฒนา	<u>750</u>	3	<u>36</u>
รวม	2,250		120
<u>3.เขตจตุจักร</u>			
3.1ชุมชนอยู่เจริญพัฒนา	605	4	64
3.2ชุมชนประชาร่วมใจ1	<u>926</u>	6	<u>96</u>
รวม	1,531		160
<u>4.เขตบางขุนเทียน</u>			
4.1ชุมชนวัดน้อย	680	5	20
4.2ชุมชนวัดกำแพง	<u>599</u>	5	<u>20</u>
รวม	1,279		40

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประกอบการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ดังนี้

- ◆ ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ, อายุ, การศึกษา อาชีพ และ รายได้ก่อนการย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ใน กทม.

ซึ่งลักษณะของคำถามจะเป็นแบบมีคำตอบให้เลือก และให้กรอกข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่ใช้วัดพฤติกรรมแสวงหาข่าวสาร ในด้านความสนใจต่อเนื้อหาข่าวสาร และการเลือกใช้สื่อในการแสวงหาข่าวสาร ทั้งสื่อระหว่างบุคคล และสื่อมวลชน ดังนี้

- ◆ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงาน ใน กทม. ได้แก่ สภาพของ กทม. ค่าใช้จ่ายใน กทม. สภาพที่อยู่อาศัยใน กทม. อันตรายที่อาจพบใน กทม. ลักษณะของงานที่ทำ รายได้/คำตอบแทนจากการทำงาน และความปลอดภัย/อันตรายจากการทำงาน
- ◆ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานผ่านสื่อระหว่างบุคคลและสื่อมวลชน

ในส่วนของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานใน กทม. และการเลือกใช้สื่อ แบ่งระดับของความถี่ในการเปิดรับเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด/ไม่ได้รับข่าวสารเลย (โดยใช้หมายเลข 5, 4, 3, 2 และ 1 แทนการประเมินค่าการเปิดรับ)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามที่ใช้วัดความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ ดังนี้

- ◆ ความพึงพอใจในข่าวสาร ได้แก่ ข่าวสารเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่ใน กทม.
- ◆ ความพึงพอใจในสื่อระหว่างบุคคล และสื่อมวลชน จากการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสภาพความเป็นอยู่ใน กทม.

ในส่วนของความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ จะแบ่งระดับของความพึงพอใจในข่าวสาร และสื่อเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด/ไม่พึงพอใจเลย (โดยใช้หมายเลข 5, 4, 3, 2 และ 1 แทนการประเมินค่าความพึงพอใจ)

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น จำแนกได้ดังนี้ การไม่มีงานทำในจังหวัดที่อยู่ ความอยากมีรายได้เพิ่ม การเห็นเพื่อนไปอยากไปบ้าง ความเจริญของ กทม. การมีคนชักชวน และการคาดว่า จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

<u>สมมติฐาน 1</u>	ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น
<u>ตัวแปรอิสระ</u>	ลักษณะทางประชากร
<u>ตัวแปรตาม</u>	พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น

<u>สมมติฐาน 2</u>	พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ
<u>ตัวแปรอิสระ</u>	พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น
<u>ตัวแปรตาม</u>	ความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ
<u>สมมติฐาน 3</u>	ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น
<u>ตัวแปรอิสระ</u>	ลักษณะทางประชากร
<u>ตัวแปรตาม</u>	เหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น
<u>สมมติฐาน 4</u>	พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น มีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น
<u>ตัวแปรอิสระ</u>	พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น
<u>ตัวแปรตาม</u>	เหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น
<u>สมมติฐาน 5</u>	ความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ มีความสัมพันธ์กับเหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น
<u>ตัวแปรอิสระ</u>	ความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ
<u>ตัวแปรตาม</u>	เหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น

จากตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวความคิดของการวิจัยครั้งนี้ตามที่ปรากฏในแผนภูมิที่ 4 ดังนี้

การวัดตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้มีการวัดตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากร วัดโดยวิธีการแจกแจงความถี่ร้อยละ

2. พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสาร

ในการวัดปริมาณความถี่ของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ และสภาพการทำงานใน กทม. จากสื่อระหว่างบุคคลและสื่อมวลชน วัดโดยวิธี Likert Rating Scale ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด/ไม่ได้รับข่าวสารเลย	ให้	1	คะแนน

โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

1.00-1.50	เท่ากับ	น้อยมาก
1.51-2.50	เท่ากับ	น้อย
2.51-3.50	เท่ากับ	ปานกลาง
3.51-4.50	เท่ากับ	มาก
4.51-5.00	เท่ากับ	มากที่สุด

3. ความพึงพอใจในข่าวสารและความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อระหว่างบุคคล และสื่อมวลชน วัดโดยวิธีแจกแจงความถี่ร้อยละ และวิธี Likert Rating Scale ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด/ไม่พอใจเลย	ให้	1	คะแนน

โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

1.00-1.50	เท่ากับ	น้อยมาก
1.51-2.50	เท่ากับ	น้อย
2.51-3.50	เท่ากับ	ปานกลาง
3.51-4.50	เท่ากับ	มาก
4.51-5.00	เท่ากับ	มากที่สุด

4. การตัดสินใจย้ายถิ่น

เหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่นวัดโดยการแจกแจงความถี่ร้อยละ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เลือกตอบ	ให้	1	คะแนน
ไม่เลือกตอบ	ให้	0	คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง หรือให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยอยู่ด้วยหากมีข้อสงสัยหรือซักถาม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ซักซ้อมความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และประเด็นคำถาม-คำตอบให้แก่ผู้ช่วยวิจัยก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามไปให้นักวิชาการด้านวิจัยตรวจและปรับปรุงคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยก่อนนำไปทดลองใช้ และทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยการทำ Pre-test กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ซึ่งเป็น Likert Rating Scale ตามแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Cronbach Coefficient) โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งได้ผลดังนี้

ตอนที่ 2

- ◆ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานใน กทม. ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6774
- ◆ การเปิดรับสื่อที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานใน กทม. ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7795

ตอนที่ 3

- ◆ ความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานใน กทม. ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8504
- ◆ ความพึงพอใจในสื่อที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานใน กทม. ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7803

และผู้วิจัยนำผลที่ได้มาปรับปรุงเนื้อหา ถ้อยคำ และสำนวนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนเก็บข้อมูลจริงอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เพื่ออธิบาย

1.1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ก่อนการย้ายถิ่น

1.2 พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น ได้แก่ การเลือกเปิดรับข่าวสารและสื่อเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานใน กทม.

1.3 ความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และสภาพการทำงานใน กทม.

1.4 การตัดสินใจย้ายถิ่น ได้แก่ เหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่นเข้ามาทำงานใน กทม.

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) โดยการนำข้อมูลมาคำนวณ และใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 สมมติฐานที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way Anova) เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้กับพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น และใช้ t-test เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น ทั้งนี้เพื่อหาเหตุผล เบื้องต้นของลักษณะทางประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่น

2.2 สมมติฐานที่ 2 ใช้การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่นกับความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ

2.3 สมมติฐานที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับเหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น

2.4 สมมติฐานที่ 4 ใช้การทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t - test เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารก่อนการย้ายถิ่นกับเหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น

2.5 สมมติฐานที่ 5 ใช้การทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t - test เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในข่าวสารและสื่อ กับเหตุผลในการตัดสินใจย้ายถิ่น